

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор Інституту обдарованої
дитини НАПН України

Максим ГАЛЬЧЕНКО

«27» серпня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ З ЦИКЛУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ**

«Психологія обдарованості та обдарованої особистості»

для підготовки здобувачів ступеня доктор філософії
в галузі знань А Освіта
зі спеціальності А1 Освітні науки
освітньо-наукова програма «Освіта та розвиток обдарованої особистості»

Київ
2025

Робоча програма навчальної дисципліни з циклу професійної підготовки «Психологія обдарованості та обдарованої особистості» для підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, які навчаються за спеціальністю А1 Освітні науки, галузь знань А Освіта, освітньо-наукова програма «Освіта та розвиток обдарованої особистості». Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2025. 13 с.

Розробник: Мельник Марина Юріївна, кандидат педагогічних наук, старший дослідник.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні відділу інноваційних технологій в освіті обдарованих (протокол № 8 від «26» серпня 2025 р.)

Завідувач відділу інноваційних технологій
в освіті обдарованих,
доктор педагогічних наук, професор

Микола ПІДДЯЧИЙ

Робоча програма затверджена на засіданні вченої ради Інституту обдарованої дитини НАПН України (протокол № 9 від «27» серпня 2025 р.).

Голова вченої ради

Максим ГАЛЬЧЕНКО

1. ОПИС ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-наукова програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	вечірня форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань А Освіта	Нормативна	
Модулів – 2	А1 Освітні науки	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 90	Освітньо-наукова програма «Освіта та розвиток обдарованої особистості»	1	
		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год. самостійної роботи студента – 6 год.	Третій (освітньо- науковий) рівень вищої освіти	1	
		Лекції	
		16 год.	
		Семінарські	
		14 год.	
		Практичні	
		-	
		Самостійна робота	
60 год.			
Вид контролю: іспит			

Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 1:2.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу – надання аспірантам теоретичних та практичних знань з курсу «Психологія обдарованості та обдарованої особистості», ознайомлення з особливостями та закономірностями розвитку обдарованої особистості у різні вікові періоди.

Завдання курсу:

1. ознайомлення із особливостями розвитку обдарованої особистості;
2. вивчення особливостей навчання й виховання обдарованої особистості у сім'ї та закладах освіти;
3. формування уявлень про психологічні особливості обдарованості, специфіку розвитку та творчого та інтелектуального потенціалу особистості;
4. набуття знань про особливості здійснення педагогічного та психологічного супроводу загальної та спеціальних обдарованостей;

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми аспіранти повинні опанувати програмні компетентності.

Інтегральна компетентність (ІК):

ІК-1. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у галузі освітніх, педагогічних наук та/або дослідницько-інноваційної діяльності, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні (ЗК):

ЗК-3. Здатність до формування, абстрактного мислення, критичного аналізу та синтезу, оцінки сучасних наукових досягнень, генерування нових ідей / креативності при вирішенні дослідницьких і практичних завдань.

ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми науково-педагогічного характеру.

Спеціальні (СК):

СК-1. Здатність здобувати глибинні знання у галузі обдарованості / обдарованої особистості.

СК-3. Здатність розробляти і застосовувати методологію, визначати стратегію і план дій дослідження та моделювати, реалізовувати і розвивати процес вирішення нових наукових педагогічних проблем і задач в області обдарованості.

СК-5. Здатність застосовувати якісні та кількісні методи при проведенні наукових педагогічних досліджень в галузі обдарованості / обдарованості особистості.

СК-8. Здатність здійснювати освітньо-наукову діяльність у сфері педагогіки та психології обдарованості на всіх освітніх рівнях.

СК-10. Здатність оволодівати професійними вміннями в роботі з обдарованими дітьми різних вікових категорій, надавати ефективні психолого-педагогічні послуги і толерантно ставитися до колег та обдарованих учасників освітнього процесу.

Очікувані **програмні результати навчання (ПРН):**

ПРН 1. Вміти демонструвати системний науковий світогляд; володіти сучасними теоріями і концепціями в області педагогіки обдарованості та психології обдарованої особистості, професійною етикою; демонструвати загальний культурний кругозір; нести відповідальність за особистий професійний розвиток.

ПРН-8. Вміти застосовувати глибинні знання у галузі обдарованості / обдарованості особистості, за якою здобувач вищої освіти проводить дослідження; засвоювати основні концепції в практичній педагогічній діяльності, вирішувати теоретичні і практичні проблеми; оволодіти термінологією з досліджуваного наукового напрямку.

ПРН-9. Знати принципи планування наукових досліджень та вимоги академічної доброчесності в освітній галузі; дотримуватися етичних норм, доброчесності та авторського права в проведенні наукових досліджень щодо обдарованості, презентації їх результатів в організації освітньої і професійно-педагогічної діяльності.

ПРН-10. Знати яким чином розробляти і застосовувати методологію дослідження з урахуванням різних педагогічних концепцій, теорій, підходів, парадигм, шкіл, незалежно від їх методологічної спрямованості; визначати стратегічний план дослідження в області обдарованості; володіти навичками моделювання; усвідомлювати способи створення нового педагогічного знання; розвивати шляхи вирішення нових педагогічних проблем і реалізовувати нові ідеї в області обдарованості.

ПРН-11. Вміти розробляти і управляти освітніми і творчими професійно-педагогічними проєктами у галузі обдарованості / обдарованості особистості.

ПРН-12. Вміти вибирати і доречно використовувати теоретичні (якісні) і релевантні критеріям і показникам емпіричні методи та технології педагогічного дослідження; застосовувати методи діагностики обдарованості, технології та методи статистичної обробки емпіричних даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи; вибирати або створювати ефективні методики емпіричного педагогічного дослідження відповідно до критеріальних показників наукової розвідки у сфері обдарованості.

ПРН-14. Вміти керуватися у викладацькій діяльності принципами взаємодії з учасниками освітнього процесу; вміти вибудовувати освітній процес та взаємодію з обдарованими здобувачами освіти з урахуванням

закономірностей їхнього психічного розвитку й зони найближчого розвитку; застосовувати сучасні та нові інтерактивні методи і форми навчання; аналізувати результати процесу їх використання в академічних групах; розробляти і рецензувати методичні рекомендації та навчальні посібники; вміти формувати освітнє середовище та використовувати професійні надбання в реалізації завдань інноваційної освітньої політики в області обдарованості.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Психологічні особливості обдарованості та обдарованої особистості

Тема 1. Історична генеза та сучасність теорій обдарованості

Проблема розвитку здібностей та обдарованості: ретроспективний аналіз. Теоретико-методологічні підходи до вивчення проблеми обдарованості особистості. Аналіз базових понять: «обдарованість», «здібності», «задатки». Види обдарованості. Зовнішні та внутрішні критерії обдарованості.

Модель обдарованості Ч. Спірмена. Концепція структури інтелекту Дж. Гілфорда. Теорія П. Торранса. Модель обдарованості Дж. Рензулі. Мультифакторна модель обдарованості Ф. Монкса. Психосоціальна п'ятифакторна модель обдарованості А. Танненбаума. Інвестиційна модель обдарованості Р. Стернберга.

Тема 2. Психологічні складові обдарованості: інтелект, творчість, особистісні особливості

Психологічні складові обдарованості. Сфери прояву обдарованості. Актуальна та потенційна обдарованості. Ознаки обдарованості. Інструментальний та мотиваційно-ціннісний аспекти поведінки обдарованої дитини Чинники розвитку обдарованої особистості. Найбільш істотні проблеми розвитку обдарованих дітей.

Тема 3. Українська та закордонна освітня політика у сфері виявлення, розвитку і самореалізації обдарованих дітей

Міжнародний досвід організації навчання і виховання обдарованих дітей та молоді. Освітні політики у сфері ідентифікації та супроводу розвитку обдарованих дітей та молоді. Політика України у сфері виявлення та супроводу розвитку обдарованих здобувачів освіти.

Тема 4. Особливості розвитку обдарованої дитини. Соціально-психологічні аспекти взаємодії обдарованої дитини та суспільства

Соціально-психологічні особливості розвитку обдарованості. Форми прояву обдарованості (актуальна, потенційна). Особливості розвитку пізнавальної сфери обдарованих дітей (цікавість, допитливість, надситуативна активність, критичність мислення, особливості пам'яті та уваги та ін.). Особливості психосоціального розвитку обдарованих (схильність до ризику,

функціональний та дисфункціональний перфекціонізм, підвищена вразливість, негативізм та ін.). Вікові та гендерні особливості розвитку обдарованих дітей. Асинхронний розвиток обдарованості. Обдаровані учні з особливими освітніми потребами.

Змістовий модуль 2. Психологічний супровід обдарованих дітей та молоді

Тема 5. Наукові та методичні засади діагностики різних видів обдарованості

Загальна характеристика методів ідентифікації обдарованості. Принципи і можливості використання спостереження в діагностиці обдарованості. Діагностика здібностей та інтелекту. Методи дослідження креативності особистості. Методи дослідження особистісних особливостей обдарованої особистості. Ідентифікація обдарованості за допомогою експертної оцінки. Рейтингові шкали обдарованості (Дж. Рензулі, С. Пфайфер, GRS-S, SIGS-2 та ін.). Віковий аспект психодіагностики обдарованості. Діагностичні можливості методів ідентифікації обдарованих. Прогнозування розвитку обдарованості.

Тема 6. Діагностика та супровід розвитку інтелектуально обдарованої особистості

Проблема інтелектуальної обдарованості. Психологічні моделі інтелектуальної обдарованості. Методи діагностики рівня інтелектуального розвитку. Супровід розвитку інтелектуально обдарованої особистості.

Тема 7. Діагностика та супровід розвитку творчо обдарованої особистості

Визначення творчої обдарованості. Підходи до діагностики творчої обдарованості. Критерії та показники творчої обдарованості. Форми та методи діагностики творчої обдарованості. Супровід розвитку творчо обдарованої особистості.

Тема 8. Діагностика та супровід розвитку спеціальної обдарованості

Технічна обдарованість. Математична обдарованість. Підходи до діагностики STEM обдарованості. Супровід розвитку STEM обдарованої особистості. Визначення комунікативної обдарованості. Ознаки та прояви комунікативної обдарованості. Підходи до діагностики комунікативної обдарованості. Супровід розвитку комунікативно обдарованої особистості.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теми	Кількість годин			
	Разом	Лекцій	Семінарських занять	Самостійних на робота
Змістовий модуль 1. Психологічні особливості обдарованості та обдарованої особистості				
Тема 1. Історична генеза та сучасність теорій обдарованості	21	2	2	7
Тема 2. Психологічні складові обдарованості: інтелект, творчість, особистісні особливості	21	2	2	7
Тема 3. Українська та закордонна освітня політика у сфері виявлення, розвитку і самореалізації обдарованих дітей	21	2	2	7
Тема 4. Особливості розвитку обдарованої дитини. Соціально-психологічні аспекти взаємодії обдарованої дитини та суспільства	21	2	2	7
Змістовий модуль 2. Психологічний супровід обдарованих дітей та молоді				
Тема 5. Наукові та методичні засади діагностики різних видів обдарованості	22	2	2	8
Тема 6. Діагностика та супровід розвитку інтелектуально обдарованої особистості	22	2	2	8
Тема 7. Діагностика та супровід розвитку творчо обдарованої особистості	22	2	2	8
Тема 8. Діагностика та супровід розвитку спеціальної обдарованості	22	2		8
Усього годин	90	16	14	60

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Історична генеза та сучасність теорій обдарованості.	2
2	Тема 2. Психологічні складові обдарованості: інтелект, творчість, особистісні особливості	2
3	Тема 3. Українська та закордонна освітня політика у сфері виявлення, розвитку і самореалізації обдарованих дітей	2
4	Тема 4. Особливості розвитку обдарованої дитини. Соціально-психологічні аспекти взаємодії обдарованої дитини та суспільства	2

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
5	Тема 5. Наукові та методичні засади діагностики різних видів обдарованості	2
6	Тема 6. Діагностика та супровід розвитку інтелектуально обдарованої особистості	2
7.	Тема 7. Діагностика та супровід розвитку творчо обдарованої особистості	2
	Разом	14

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Зміст самостійної роботи з вибіркової дисципліни «Діагностика в педагогічному дослідженні» спрямовано на поглиблення теоретичних знань та практичних умінь здійснення діагностичної роботи, розвиток самостійного мислення і набуття вмінь опрацювання наукової літератури, що сприяє формуванню професійної компетентності.

Завдання для самостійної роботи аспірантів відповідно до теми заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Найбільш істотні проблеми розвитку обдарованих дітей.	5
2.	Тема 2. Оцінка проявів обдарованості учнів дошкільного, молодшого шкільного, підліткового та старшого шкільного віку .	5
3.	Тема 2. Загальні аспекти розвитку обдарованості в закладах освіти.	5
4.	Тема 3. Чинники розвитку обдарованої особистості.	5
5.	Тема 4. Подвійно виняткові діти.	5
6.	Тема 4. Віковий аспект психодіагностики обдарованості.	5
7.	Тема 4. Стратегії навчання. Прискорене навчання. Збагачене навчання. Таксономія цілей навчання Б. Блума. Освітні програми з навчання та виховання обдарованих.	5
8.	Тема 5. Діагностика художньої обдарованості.	5
9.	Тема 5. Взаємозв'язок типу особистості та обдарованості.	5
10.	Тема 6. Супровід розвитку інтелектуально обдарованої особистості в закладах освіти різних рівнів.	5
11.	Тема 7. Супровід розвитку творчо обдарованої особистості в закладах освіти різних рівнів.	5

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
12.	Тема 8. Психологічна характеристика побудови розвивального освітнього середовища для дітей та молоді з різними типами обдарованості. Спеціалізовані освітні програми для обдарованих. Спеціалізована освіта наукового спрямування.	5
	Разом	60

Від аспірантів **вимагається:**

1. Ведення тематичного словника.
2. Опрацювання літератури з кожної теми за формою, яка обирається самостійно (план-конспект, опорний конспект, тези, таблиця, схема тощо). Список рекомендованої літератури до кожної теми можна доповнити науковими джерелами, які аспірант підібрав самостійно. Доцільно порівнювати виклад (або зміст) матеріалу з визначеного питання у різних джерелах.
3. Застосовувати сучасні технічні засоби і прикладні програмні продукти під час виконання дослідження.
4. Застосовувати знання фундаментальних основ, проблем і тенденцій розвитку діагностики когнітивних та особистісних особливостей обдарованої особистості.
5. Виконати завдання на розвиток й оцінку власної навчально-професійної діяльності, визначення рівня сформованості професійної компетентності.

7. ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з навчальної дисципліни – це вид науково-дослідної роботи аспіранта, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчальної дисципліни, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських та практичних занять і охоплює декілька тем або один із змістових блоків навчальної дисципліни.

Аспірант повинен здійснити теоретичний аналіз літератури з теми та підготувати наукову статтю, розглянувши проблеми виявлення, розвитку та підтримки обдарованості дітей і молоді в сучасній Україні та за кордоном (тематика на вибір). Орієнтовна структура ІНДЗ: тема; структурована анотація; вступ; методи; результати; обговорення результатів; висновки. Критерії та шкалу оцінювання ІНДЗ наведено у таблиці.

Критерії оцінювання ІНДЗ

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети дослідження.	5
2.	Огляд літератури і ключових даних з теми дослідження (глибина та широта аналізу наукової літератури з теми; критичність підходу та обґрунтованість вибору джерел).	5
3.	Результати дослідження (якість, детальність та обґрунтованість отриманих результатів; новизна або практична значущість висновків).	5
4.	Обговорення результатів (аналіз та інтерпретація результатів, порівняння з іншими дослідженнями, формулювання рекомендацій).	5
5.	Оформлення та структура роботи (логічність та послідовність викладу матеріалу; дотримання наукового стилю, структура статті, відповідність формальним вимогам).	5
Разом		25

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень аспірантів з навчальної дисципліни.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:
  - словесні методи – розповідь-пояснення, бесіда, лекція;
  - наочні методи – ілюстрація, демонстрація;
  - практичні методи: вправи, практичні роботи;
  - індуктивні методи;
  - дедуктивні методи;
  - репродуктивні методи;
  - творчі методи.
- Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
- Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

9. ОЦІНЮВАННЯ

Поточне оцінювання успішності аспірантів, оцінювання ІНДЗ,

Розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточний контроль							Підсумковий контроль		Сума
T1*	T2	T3	T4	T5	T6	T7	Виконання ІНДЗ**	Екзамен	100
7***	7	7	7	7	7	8	25	25	

Примітка:

*T1, T2 ... T6 – теми.

**ІНДЗ – індивідуальне навчально-дослідне завдання.

*** – максимальна сума балів, яку можна набрати.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
01-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Теоретико-методичні засади діагностики чинників розвитку обдарованої особистості : методичний посібник / Н. А. Бельська, Ю. М. Ковальчук, М. Ю. Мельник; уклад. М. Ю. Мельник. – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2024. – 204 с. DOI: <https://doi.org/10.63437/978-617-7734-56-6>

2. Діагностика креативності у профорієнтаційній роботі : методичні рекомендації / Н. А. Бельська, М. Ю. Мельник, М. М. Новгородська. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2021. 72 с. DOI <https://doi.org/10.32405/978-617-7734-31-3-2021-72>

3. Діагностика самовизначення щодо майбутньої професії обдарованих учнів ліцею : методичні рекомендації / Н. А. Бельська, М. Ю. Мельник, М. М. Новгородська. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2020. 36 с. <http://surl.li/jsxhu>

4. Психологічна діагностика інтелектуально обдарованих

старшокласників : методичний посібник / Н. А. Бельська, М. Ю. Мельник, Н. І. Поліхун, К. Г. Постова. Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2018. 142 с. <http://surl.li/jsxid>

5. Психологічна діагностика обдарованості учнів : методичні рекомендації / Н. А. Бельська, М. Ю. Мельник. – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2023. – 170 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740921/>

6. Рейтингові шкали оцінки проявів обдарованості : методичні рекомендації / Н. А. Бельська, М. Ю. Мельник. – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2023. – 70 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740920/>

7. Теоретико-методичні засади діагностики когнітивних та особистісних чинників самовизначення щодо майбутньої професії обдарованих учнів ліцею : методичний посібник / Н. А. Бельська, Ю. М. Ковальчук, М. Ю. Мельник, М. М. Новгородська, М. А. Садова. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2021. 144 с. DOI <https://doi.org/10.32405/978-617-7734-24-5-2021-144>

8. Conceptions of Giftedness and Talent. Edited by Sternberg R. J., Ambrose D. – Palgrave Macmillan, 2021. – 554 p. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-56869-6>

Додаткова

1. Стратегії дослідницького пошуку: навчальний посібник / Н. І. Поліхун, І. А. Сліпучина, К. Г. Постова, Л. В. Горбань; за заг. ред. М. С. Гальченка. – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2021. – 144 с.

2. Тименко В. П. Практичний інтелект учнівської молоді: діагностика обдарованості : монографія / В. П. Тименко, С. О. Довгий, М. Ю. Мельник, Т. М. Тригуб, М. П. Кузьмінець. – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2018. – 176 с.

3. Creativity and Giftedness Interdisciplinary perspectives from mathematics and beyond. Edited by Roza Leikin, Bharath Sriraman. – Springer International Publishing Switzerland, 2017. – 261 p. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-38840-3>

4. Creativity, Design Thinking and Interdisciplinarity. Edited by Frédéric Darbellay, Zoe Moody, Todd Lubart. – Springer Nature Singapore Pte Ltd., 2017. – 214 p. <https://doi.org/10.1007/978-981-10-7524-7>

5. Giftedness and Talent. Australasian Perspectives. Edited by Nadine Ballam, Roger Moltzen. – Springer Nature Singapore Pte Ltd. 2017. – 354 p. – <https://doi.org/10.1007/978-981-10-6701-3>

6. Mathematical Creativity and Mathematical Giftedness. Enhancing Creative Capacities in Mathematically Promising Students. Edit by Florence Mihaela Singer. – Springer International Publishing, 2018. – 423 p. – <https://doi.org/10.1007/978-3-319-73156-8>

7. Leavitt M. Your Passport to Gifted Education. – Springer International Publishing Switzerland, 2017. – 140 p. DOI 10.1007/978-3-319-47638-4

Інформаційні ресурси

1. Journal for the Education of the Gifted // <https://journals.sagepub.com/home/jeg> – інформація та дослідження про освітні та психологічні потреби обдарованих і талановитих дітей
2. Journal of Gifted Education and Creativity // <https://dergipark.org.tr/en/pub/jgedc> – дослідження обдарованості, творчості та освіта обдарованих дітей і молоді
3. Gifted and Talented International // <https://www.tandfonline.com/toc/ugti20/current> – дослідження обдарованості, таланту та креативності у дітей, підлітків і дорослих
4. Сайт Інституту обдарованої дитини НАПН України // <https://iod.gov.ua/ua>